

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.78

31.5.2018.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 77. sednice Komisije za žalbe, održane 31.5.2018. godine, sa početkom u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni svi članovi Komisije: Zlatko Čobović, Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Vera Barišić-Popović, Petar Jeremić, Ljiljana Smajlović, Ivana Stjelja, Vera Didanović, Dragan Đorđevići Nevena Krivokapić.

Ostali prisutni: Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Saše Paunovića na tekst objavljen na portalu „Paraćin online“
2. Razmatranje žalbe Aleksandra Milojkovića na tekst objavljen na portalu „Paraćin online“
3. Razmatranje žalbe Odseka za informisanje opštine Paraćin zbog neobjavljivanja odgovora na portalu „Pink.rs“
4. Razmatranje druge žalbe Odseka za informisanje opštine Paraćin zbog neobjavljivanja odgovora na portalu „Pink.rs“
5. Razmatranje žalbe Tomislava Šaletića na tekst objavljen na portalu „Paraćin oline“
6. Razmatranje žalbe Odseka za informisanje opštine Paraćin zbog neobjavljivanja odgovora na portalu „Srbija danas“
7. Razmatranje žalbe Nemanje Rujovića na tekst objavljen u „Beogradskom glasu“
8. Razmatranje žalbe Odredba izviđača „Sandžak“ na tekst objavljen u dnevnom listu „Alo“

9. Razmatranje žalbe Tomislava Šaletića na tekst objavljen na portalu „Srbija danas“

10. Razmatranje žalbe Hajrudina Šerifovića na tekstove objavljene u listu „Palež“

11. Razmatranje žalbe Ministarstva kulture i infomisanja Republike Srbije na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“

12. Razmatranje žalbe Aleksandre Popović na tekst objavljen na portalu „Telegraf.rs“

13. Razmatranje žalbe Tamare Skrozza na tekst objavljen u dnevnom listu „Alo“

Članovi Komisije su na početku sednice obavješteni da je žalba portala GMInfo na „Takovske novine“ povučena sa dnevnog reda sednice, nakon što je podnosilac žalbe ponudio da se žalba reši dogovorom.

1. Saša Paunović, predsednik Opštine Paraćin podneo je žalbu Savetu za štampu verujući da je sporim tekstom o tome kako je navodno štitio direktore škola optužene za korupciju, prekršeno više tačaka Kodeksa iz poglavlja koja se odnose na Istinitost izveštavanja Nezavisnost od pritiska, Odgovornost novinara i Novinarsku pažnju. U toku rasprave, Zlatko Čobović je najpre ukazao da o žalbi svakako treba raspravljati uprkos tome što „Paracinonline“ nije registrovan medij, što se ističe i u odgovoru na žalbu, jer je očigledno da je reč o mediju koji radi, objavljuje tekstove i ima obavezu da poštuje odredbe Kodeksa novinara. Komisija, ipak, po njegovom mišljenju, ne može da se izjašnjava o tome da li postoji ekonomski interes izdavača ili autora teksta koji bi uticao na uređivačku politiku (što je navedeno u žalbi), jer Savet ne može da utvrdi ko je vlasnik, ako medij nije upisan u Registar. Rekao je i da nema dilemu da je Kodeks prekršen, dodao je da se 99 odsto tekstova na tom portalu bavi navodnim aferama Saše Paunovića i da je očigledno reč o političkom obračunu koji se prikriva navodnim infomisanjem javnosti. Sličan stav imao je i Petar Jeremić, koji je istakao da u tekstu nema nikakvih dokaza za iznete tvrdnje, da naslov ne odgovara suštini teksta i uopšte, da nisu ispoštovane ni elementarne profesionalne norme. Ostali članovi Komisije su se saglasili sa ovim ocenama, kao i sa stavom da Kodeks nije prekršen u delu koji se odnosi na kršenje pretpostavke nevinosti, jer nisu navedne optužbe za konkretno krivično delo, Komisija je, nakon diskusije, jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 1, 2, 3, 4 i 5 Odeljka I, kao i tačke 1, 2 i 3 Odeljka V, ali ne i odredbe koje odnose na korupciju i sukob interesa i kršenje pretpostavke nevinosti.

2. Aleksandar Milojković, direktor Direkcije za izgradnju Paraćine obratio se Savetu za štampu zbog teksta u kojem se tvrdi da je u postupku javnih nabavki „namestio kumi“ posao od 12, 5 miliona, čime su prekršene brojne odredbe Kodeksa iz više poglavlja. U toku rasprave, članovi Komisije su ukazali da, kao i u slučaju prethodne žalbe, portal „Paracinoline“ zasniva svoje tvrdnje isključivo na anonimnim izvorima, koje ničim ne potkrepljuje, te da ne pruža priliku „drugoj strani“ da odgovori na optužbe. Ljiljana Smajlović je istakla da je dobra praksa u novinarstvu da, kada se novinar poziva na anonimni izbor, taj izvođaocima nekako opiše, da se objasni iz kojih krugova dolazi, jer se time čitaocu daje argument za ocenu da je taj izvor u prilici da zna to čemu govori. Toga u ovom tekstu nema, a, po njenom mišljenju, prekršena je i pretpostavka nevinosti jer je Milojković „optužen“ za

konkretno delo – nameštanje tendera. Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene sve odredbe na koje se podnosilac žalbe žalio, osim onih koje se tiču eventualnog sukoba interesa ljudi koji vode portal.

3. 4. Odsek za informisanje podneo je dve žalbe zbog toga što portal „Pink.rs“ nije objavio odgovore koje su dostavili na dva teksta. Komisija je vodila objedinjenu, kraću raspravu o ovim žalbama i jednoglasno odlučila da je u oba slučaja prekršena tačka 6 Poglavlja IV Kodeksa.

5. i 9. Komisija je vodila objedinjenu raspravu i o žalbama Tomislava Šaletića na tekstove objavljene na portalima „Paracinonline“ i „Srbija danas“, budući da je reč o identičnom tekstu koji je „Paracinonline“ preuzeo sa portala „Srbija danas“. Stojan Marković i Petar Jeremić su ocenili da „Srbija danas“ nije prekršila Kodeks jer je naknadno omogućila Šaletiću da odgovori na sva sporna pitanja u vezi sa tim da je na tenderu dodelio posao firmi u kojoj je direktor, a da se ispostavilo da je, uprkos tvrdnjama iznetim u žalbi, on zaista i dalje direktor tog preduzeća. „Paracinonline“ je, s druge strane, po njihovom mišljenju, prekršio odredbe koje se odnose na Novinarsku pažnju, jer ništa nije proverio, niti je naknadno objavio tekstove koji razjašnjavaju neke sporne detalje. Vlado Mareš je, ipak, smatrao da su oba portala odradila posao u korist njegovih političkih protivnika, samo je „Srbija danas“ to uradila perfidnije. Komisija je, po okončanju rasprave, sa deset glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da „Srbija danas“ nije prekršila Kodeks, dok je jednoglasno donela odluku da je „Paracinonline“ prekršio tačke 1, 2 i 3 Poglavlja V.

6. Odsek za informisanje Opštine Paraćin podneo je žalbu zbog neobjavljivanja odgovora na tekst. Odgovor je, ipak, objavljen 23. maja, više od mesec dana nego što je dostavljen. Petar Jeremić je rekao da je dobro što je odgovor objavljen, da je dobra praksa da mediji na taj način ispravljaju eventualne greške, te da će zato glasati da Kodeks nije prekršen, iako je „Srbija danas“ morala brže da reaguje. Tamara Skrozza je, međutim, rekla da ona upravo zbog tog velikog zakašnjenja ne može da glasa da Kodeks nije prekršen, jer demanti nije, u skladu sa Kodeksom, blagovremeno objavljen, ali da će, pošto je ipak objavljen, biti uzdržana prilikom glasanja. „Za“ odluku da Kodeks nije prekršen, po okončanju diskusije, glasalo je sedam članova Komisije, „protiv“ je bio jedan, a tri „uzdržana“, pa nije bilo potrebna većina za odluku.

7. Nemanja Rujević, podneo je žalbu Savetu zbog toga što je „Beogradski glas“ bez traženja saglasnosti, preneo njegov tekst sa portala DW. Glavni urednik „Beogradskog glasa“ je, nakon što mu je dostavljena žalba, tekst uklonio, ali Rujević nije bio time zadovoljan. Petar Jeremić je rekao da je pohvalno što je tekst uklonjen, ali da ipak smatra da je Kodeks prekršen jer u njemu izričito piše da se tekstovi i fotografije ne mogu objavljivati bez navođenja izvora i traženja saglasnosti od autora. Ljiljana Smajlović je, međutim, rekla da je njoj odgovor urednika „Beogradskog glasa“ prihvatljiv, da je on uklanjanjem teksta priznao grešku, da svakako nije hteo da sakrije ko je autor jer je uz tekst objavio njegovu fotografiju, a da je tekst

preuzeo jer deli mišljenje koje je u njemu izneto i bez ikakve loše namere. Zlatko Čobović je naveo da je tekst objavljen suprotno odredbama Zakona o autorskim i srodnim pravima, na koji upućuje i Kodeks. Najpre, tekst nije potpisan imenom autora, niti je navedeno odakle je preuzet, već je objavljena samo fotografija novinara i logo medija. Dodao je da on, kao sudski veštak za autorska prava ne može da se bavi time kakvu je nameru imao urednik, niti je to bitno, već da mora da zaključi da Zakon nije poštovan: autoru nije dato pravo, koje po Zakonu ima, da sam odluči gde će i kako biti objavljeno njegovo autorsko delo. Zatim, preuzimanje autorskog teksta nije dozvoljeno bez saglasnosti autora, dok je preuzimanje kratkih delova teksta bez saglasnosti autora dozvoljeno samo za nekomercijalno korišćenje, što ovde nije slučaj. Takođe, bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade, a u okviru izveštavanja javnosti, dozvoljeno je preuzimanje dela ako se to delo - tekst pojavljuje kao sastavni deo tekućeg događaja o kojem se javnost izveštava, i to samo u obimu koji odgovara svrsi i načinu izveštavanja o tekućem događaju. Bez dozvole autora i plaćanja naknade dozvoljeno preuzimanje kratkih izvoda ili sažetaka iz novinskih članaka u pregledima štampe, a u ovom slučaju preuzet je ceo tekst i nije reč o pregledu štampe. Dozvoljeno je slobodno korišćenje dnevnih informacija i vesti koje imaju prirodu novinskog izveštaja, a u ovom slučaju nije reč o dnevnoj informaciji, ni o izveštavanju s nekog dnevnog događaja, niti je preuzeti tekst izveštaj već komentatorski tekst. Naveo je i da je urednik pokazao neznanje tvrdnjom da ima pravo da preuzme tekst bez dozvole autora, a neznanje ne oslobađa od odgovornosti. Ljiljana Smajlović je rekla da urednici često ne znaju pravila, posebno kad je reč o onlajn medijima i da ih treba edukovati, ali je pitanje da li je ovde prekršaj toliko veliki da treba odlučivati po Zakonu. Nevena Krivokapić se saglasila da je reč o nerazumevanju intereneta i nesnalaženju urednika, koji ne poznaje dovoljno digitalno okruženje. Misli da nije imao lošu nameru, priznao je grešku i uklonio tekst. Ona je dodala da i DW nema na svom sajtu istaknuta pravila za preuzimanje sadržaja, što bi svakako trebalo da uredi da bi se izbegli slični nesporazumi. Vlado Mareš je rekao da u postupku urednika „Beogradskog glasa“ ne vidi ništa loše, da je preuzimanje izraz poštovanje prema autoru i da treba biti veom oprezan sa primenom zakona na ovakve slučajeve. Petar Jeremić je, međutim, podsetio da je i Kodeks jasan da se mora tražiti dozvola autora, te da je protiv toga da Komisija tumači nešto što je precizno napisano. Nakon diskusije, „za“ odluku da je Kodeks prekršen glasalo je šest članova Komisije, dva su bila „protiv“, a tri „uzdržana“, pa za odluku nije bilo potrebne većine od osam glasova.

8. Advokaticke Odredbe izviđača "Sandžak" podnele su žalbu smatrajući da je objavljivanjem fotografija dece otkiven njihov identitet, čime mi je narušena privatnost, dok su samim tekstom prekršene odredbe koje se odnose na istinitost izveštavanja i novinarsku pažnju. Kako se ističe u žalbi, autor teksta pokušava da prikaže da su deca, članovi Odredbe izviđača učestovala u nekom vojnom kampu u Turskoj, u koji ih je poslala Stranka demokratske akcije, a gde su obučavana za rukovanje vatrenim oružjem i minobacačima. Članovi Komisije su obavešteni i da je list objavio odgovor na tekst, ali da podnosilac žalbe time nije zadovoljan. Petar Jeremić je rekao da smatra da objavljivanje odgovora ništa ne menja, tim pre što i nije objavljen u skladu sa propisanim pravilima, a sličnog mišljenja bili su i ostali članovi Komisije. Posle kraće rasprave, jednoglasno je odlučeno da su prekršene sve odredbe na koje se podnosilac žalbe žalio.

10. Advokat Hajrudina Šerifovića podneo je žalbu Savetu za štampu jer su objavljeni tekstovi uvredljivi i tendenciozni, a njima se podnosilac žalbe omalovažava na nacionalnoj i verskoj osnovi. Komisija je mogla samo da konstatuje da, nažalost, „Palež“ nastavlja sa praksom neistinitog i neetičkog izveštavanja, čiji je jedini cilj vređanje i omalovažavanje ljudi o kojima piše i da jednoglasno odluči da su prekršene sve odredbe Kodeksa na koje je podnosilac žalbe ukazao.

11. Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije podnelo je žalbu verujući da je list, objavljivanjem netačne informacije da je ministar Vukosavljević finansira film koji Srbe predstavlja kao masovne ubice ugrozio objektivno i profesionalno informisanje, širio nepotpune informacije, izneo neosnovane optužbe i uznemirio javnost. Tamara Skrozza je rekla da se raduje što se Ministarstvo žalilo na neki tekst u „Srpskom telegrafu“ i da bi volela da reaguje i u nekim slučajevima koji se ne tiču njih direktno. Većina članova Komisije smatrala je da je list netačno interpretirao odgovor Ministarstva i objavio u osnovi netačnu informaciju. Vlado Mareš je rekao da on ipak ima dilemu da li je Kodeks prekršen, odnosno da je bliži tome da nije, iako je pitanje – kako ste mogli da date pare antisrpskom filmu neprihvatljivo, jer se na to ne može ni odgovoriti i u tom delu je Kodeks prekršen. Komisija je, posle rasprave, sa deset glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da su prekršene tačke 1,2 i 4 Poglavlja I i tačke 1,2 i 3 Poglavlja V.

12. Aleksandra Popović se Savetu obratila nakon što je „Telegraf.rs“ objavio detalje o samoubistvu njenog oca, uključujući i lične podatke, poput adrese. Vera Didanović je istakla da je dobro da se neko žalio na ovakav tekst, pošto mediji stalno na neprihvatljiv način izveštavaju o takvim tragedijama, dok je Tamara Skrozza da je nedopustivo objavljivanje adrese na kojoj živi porodica, ličnih podataka nastradalog, ali i spekulacija o razlozima samoubistva, te da takst predstavlja „školski primer“ kršenja tačke koja se odnosi na obavezu poštovanja dostojanstva žrtava. Nevena Krivokapić je takođe rekla da se lični podaci ni u kom slučaju ne smeju objavivati dok je ovde objavljena čak i mapa na kojoj je označena zgrada u kojoj porodica živi. Ljiljana Smajlović je, međutim, ocenila da ne misli da je Kodeks prekršen, da je tekst korektan, da postoji javni interes da se to objavi i da je problem samo u tome što je samoubistvo veliki tabu. Stojan Marković je takođe rekao da i njemu tekst deluje korektno i da ne vidi zbog čega bi porodica bila targetitana zato što je objavljeno da se čovek

ubio. Nakon toga, Komisija je sa osam glasova „za“, jednim „protiv“ i dva „uzdržana“ odlučila da su prekršene tačka 5 Poglavlja IV i tačka 1 Poglavlja VII.

13. Članica Komisije Tamara Skrozza podnela je žalbu verujući da su eksplicitnim opisom navodnog zlostavljanja deteta prekršene su odredbe Kodeksa koje se odnose na zabranu korišćenjaneprimerenih, uznemiravajućih, pornografskih i drugih sadržaja koji mogu imati štetan uticaj na decu, kao i na obavezu poštovanja prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa, kao i odredbe o zaštiti privatnosti. Skrozza je bila izuzeta iz rasprave i odlučivanja o ovoj žalbi. Komisija je, nakon kraće rasprave, odlučila da su prekršene sve odredbe koje su navedene u žalbi i da bi Savet ubuduće morao da na ovako drastične povrede Kodeksa reaguje odmah saopštenjima za javnost ili na sličan način.

Sednica je završena u 19.45 sati.

Zapisnikvodila

Predsedavajući

Gordana Novaković

Vlado Mareš